

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3109/2019. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.466/2016/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Ibránytej Kft. (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője: dr. Helmecczy László ügyvéd (1054 Budapest, Szemere utca 19., II/3.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.V.22.466/2016/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Debreceni Ítéletábrla Gf.III.30.222/2016/6. számú ítéletére és a Nyíregyházi Törvényszék 2.G.15-15-040174/22/I. számú ítéletére kiterjedő hatállyal az Alaptörvény B) cikk; M) cikk; R) cikk; T) cikk; XIII. cikk; XV. cikk; XXIV. cikk; XXVIII. cikk; 25. cikk; 26. cikk; 28. cikk sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] 1.2. Az indítványozó 2004. december 13. napjától 2014. március 20. napjáig egy tej-értékesítő és beszerző korlátolt felelősségű társaság (a továbbiakban: kft. vagy felperes) tagja volt, amely termelői csoportként működik és létrehozásának a célja a tagok által előállított tej felvásárlása és feldolgozása volt. A társasági szerződés szerint a tag köteles az általa előállított tej teljes mennyiségét a társaságnak eladni, a társaság pedig köteles azt megvásárolni. A társaság és a tagja évente termékértékesítési szerződést köt a tag által előállított tej értékesítésére. Amennyiben a tag felróható módon nem tesz eleget az értékesítési kötelezettségének, a le nem adott tej átvételi ára 30%-ának megfelelő összegű kötbérfizetési kötelezettség terheli.
- [5] Az indítványozó és a kft. között a támadott határozatok meghozatalát megelőzően már több per volt folyamatban. Az indítványozó állattenyésztő és tejtermelő korlátolt felelősségű társaság 2011. március 30. napján kelt levelében megtagadta a további tejszállítási kötelezettségének teljesítését, majd bejelentette, hogy kilép a társaságból és 2012. december 1. napján azt jelentette be, hogy a termelői csoportból kíván kilépni. Az indítványozó nyilatkozata szerint ettől kezdve a kft. szerződéstervezetet számára nem küldött, szerződést nem kötött vele.
- [6] 1.3. A termelői csoportként működő kft. (felperes) kereseti kérelmében a 2012/2013., valamint a 2013/2014. kvótaévekre vonatkozóan, az alperes tagsági jogviszonya fennállásig terjedő időre az indítványozót kötbér és késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni. Az indítványozó alperes viszontkeresetet nyújtott be.
- [7] Az első fokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2.G.15-15-040174/22/I. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a bíróság a felperest, hogy fizessen meg 15 (tizenöt) napon belül az alperesnek (az indítványozónak) 19 715 600 forintot, és annak 2014. szeptember 5. napjától kezdődően a kifizetés napjáig járó késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű késedelmi kamatát. A bíróság az alperes (az indítványozó) ezt meghaladó viszontkeresetét elutasította. A bíróság kötelezte az alperest (az indítványozót) hogy fizessen meg az államnak 795 000 forint eljárási illetéket, illetve felperest, hogy 705 000 forintot. A bíróság megállapította, hogy a peres felek ezt meghaladóan felmerült költségeiket maguk viselik.
- [8] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, mivel – megítélése szerint – a korábbi kvótaévekre vonatkozó jogerős ítéletek anyagi kötőereje folytán már nem lehetett vizsgálni a kötbérigény megalapozottságát és a kötbér

mértékét. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint 2012. március 29. napját követően csupán a társasági szerződés rendelkezése alapján, éves megállapodás hiányában a felperes még a szerződéskötési kötelezettség mellett sem várhatta el jogszerűen az alperestől a tejszállítási kötelezettsége teljesítését. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ezért a tényleges együttműködési szándék hiányának a nyilvánvalóvá válása folytán az alperes mentesült a kötbérfizetési kötelezettség alól. A szerződést biztosító mellékkötelezettségként alkalmazható kötbérnek csupán a társasági szerződésben történő kikötése miatt a felperes nem jogosult automatikusan a kötbérre, az erre irányuló keresetét ezért az elsőfokú bíróság elutasította. Az elsőfokú bíróság az alperesnek az üzletrész ellenértéke elszámolására irányuló viszontkeresetét részben találta megalapozottnak.

- [9] 1.4. Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezéssel élt.
- [10] A Debreceni Ítéletábrla Gf.III.30.222/2016/6. számú ítéletében az alperes és a felperes fellebbezését részben megalapozottnak találta. Mellőzte a felperesnek az alperes javára 19 715 600 forint és kamatai megfizetésére kötelezését, és kötelezte az alperest 93 999 381 forint és annak 2012. november 15. napjától járó törvényes késedelmi kamatának a felperes részére való megfizetésére. A feleket a felmerült költségeik viselésére kötelező rendelkezését megváltoztatta, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 112 579 forint elsőfokú perköltséget. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletnek a keresetet és a viszontkeresetet részben elutasító rendelkezését, valamint a feleket az államnak felhívásra eljárási illeték fizetésére kötelező rendelkezését helybenhagyta.
- [11] Az ítéletábrla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást a tekintetben, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 14.G.40.142/2011/4. számú, a Fővárosi Ítéletábrla 14.Gf.40. 216/2012/7. számú ítéletével helybenhagyott, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.063/2013/5. számú ítéletével hatályában fenntartott ítéletében szereplő megállapítások folytán a tárgybeli perben a felek már nem tehették vitássá a felperes társasági szerződésének 8.2.7. pontjában szabályozott kötbérfizetési kötelezettség jogszerűségét, a kötbér ott meghatározott mértékét. Erre tekintettel nem volt relevanciája a tejtermelés – alperesi gazdálkodás – hatékonysága vizsgálatának, az erre irányuló bizonyítási indítványt az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította el.
- [12] A felperes társasági szerződésének 8.2.7. pontja szerint, amennyiben a tag a szerződés 8.2.1. pontja szerinti értékesítési kötelezettségének felróható módon nem tesz eleget, úgy a le nem adott tej átvételi ára 30 %-ának megfelelő pénzüsszeget köteles kötbéreként megfizetni. Az ítéletábrla szerint az elsőfokú bíróság helytállóan járt el, amikor úgy ítélte meg, hogy az alperes kötbérfizetési kötelezettsége a társasági szerződés fenti rendelkezése alapján nem automatikusan áll be pusztán arra a tényre tekintettel, hogy az értékesítési/tejleadási kötelezettségének az alperes nem tett eleget, hanem vizsgálni kell minden egyes kvótaévben azt, hogy ez a mulasztás az alperesnek felróható volt-e.
- [13] 1.5. A jogerős ítéletet az indítványozó, mint alperes támadta felülvizsgálati kérelemmel, kérve annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító részében való helybenhagyását, a viszontkeresetet elutasító részében elsődlegesen annak megváltoztatását, és a felperesnek a „viszontkeresetnek megfelelően 42 100 000 forint” és kamatai megfizetésére kötelezését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését.
- [14] A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, az alperes további 3 100 000 forint kötbér és annak 2013. november 15. napjától számított törvényes késedelmi kamata, valamint ezen összeg tekintetében az első- és másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte. A felperes kérte a jogerős ítélet indokolásának megváltoztatását, és annak megállapítását, hogy valamennyi tagjának, így az alperesnek is megküldte a taggyűlés által elfogadott szerződést. Kérte továbbá az alperes tekintetében fennálló 112 579 forint elsőfokú perköltség megfizetésére vonatkozó kötelezettségének mellőzését, és az alperes kötelezését 1 977 278 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.
- [15] A Kúria a Pfv.V.22.466/2016/14. számú ítéletével a jogerős ítéletet részben megváltoztatta. A Kúria a jogerős ítélet az alperest 93 999 381 forint és kamatai megfizetésére kötelező és az elsőfokú perköltség viselésére irányuló rendelkezés tekintetében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozó alperest 97 099 381 forint megfizetésére kötelezte. Rendelkezett a kamat és perköltség megfizetése tekintetében. Egyebekben a jogerős ítéletet helybenhagyta.
- [16] 2. Az indítványozó – az Alkotmánybíróság Főtitkárának felhívására kiegészített – alkotmányjogi panaszában állította, hogy a bírósági döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát,

mivel a támadott bírósági határozatok a szerződési szabadság elvét sértik, és az eltúlzott mértékű és alaptalan kötbérvétel az indítványozó vállalkozását ellehetetleníti. Továbbá a tulajdonhoz való joga sérelmét látja megvalósulni az indítványozó a kft.-ben volt üzletrésze nem piaci áron történt tulajdonszerzése tárgyában hozott bírósági rendelkezések vonatkozásában is.

- [17] Az indítványozó kifejtette, miért véli úgy, hogy a támadott határozatok sértik a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőséghez való jogát és XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmát is, hivatkozva arra, hogy az indítványozó és a perben eljáró másik fél gazdasági ereje, és ebből fakadó érdekérvényesítési képessége közötti igen jelentős eltérés a bírósági eljárásban is jelentőséggel bírt volna. Az indítványozó részletesen leírja véleményét, miszerint a támadott határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, különösen azért mert az eljáró bíróságok – megítélése szerint – több bizonyítékot iratellenesen használtak fel, illetve fontos bizonyítékot kirekesztettek a mérlegelhető bizonyítékok köréből, továbbá számos bizonyítékot nem megfelelően mérlegeltek..
- [18] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.V.22.466/2016/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.222/2016/6. számú ítéletére és a Nyíregyházi Törvényszék 2.G.15-15-040174/22/I. számú ítéletére kiterjedő hatállyal az Alaptörvény B) cikk; M) cikk; R) cikk; T) cikk; XIII. cikk; XV. cikk; XXIV. cikk; XXVIII. cikk; 25. cikk; 26. cikk; 28. cikk sérelmére hivatkozással.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [22] A tértivevény tanúsága szerint a Kúria Pfv.V.22.466/2016/14.számú ítéletét 2018. február 9. napján vette át az indítványozó perbeli jogi képviselője, míg az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2018. április 9-én nyújtotta be elektronikus úton az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.V.22.466/2016/14. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [23] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [24] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [25] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések egy része – az Alaptörvény B) cikk (2)–(4) bekezdése; M) cikk; R) cikk; T) cikk; 25. cikk; 26. cikk; 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [27] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.

- [28] Az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdése, XV. cikkének (3)–(5) bekezdései, XXIV. cikkének (2) bekezdése és XXVIII. cikkének (2)–(7) bekezdései vonatkozásában az indítvány semmilyen kérelmet nem tartalmazott. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdése szerinti tisztességes (hatósági) eljáráshoz való joga is sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkoznak.
- [29] Az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdése, XV. cikkének (3)–(5) bekezdései, XXIV. cikke és XXVIII. cikkének (2)–(7) bekezdéseinek a sérelmét állító indítványi elemek elbírálására tehát azért nem kerülhetett sor, mert azok állított sérelmére vonatkozó indítvány nem tartalmaz határozott kérelmet.
- [30] 4. A Kúria határozata vonatkozásában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt a tulajdonhoz való jog és a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőség és XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmán keresztül a XXVIII. cikk (1) bekezdésében védett tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott, és a támadott határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte alkotmányjogi panaszában. Az Alkotmánybíróság e körben vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést, mivel az alkotmányjogi panasz e tekintetben felel csak meg a határozottság törvényi előírásainak. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [31] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [32] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [33] 4.1. Az indítványozó bár kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt a tulajdonhoz való joga és a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőség és XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmán keresztül a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett, a kúriai ítélet vonatkozásában érvei tartalmilag törvényességi kérdéseket érintenek. A Kúria jogalkalmazása – értékelése szerint – alaptörvény-ellenes, mivel figyelmen kívül hagyta az alkalmazandó jogszabályok értelmezése során kialakult joggyakorlatot.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29.-ában foglalt, a befogadás feltételül állított követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [35] Az Abtv. 27. §-a vonatkozásban az indítványozónak kell igazolnia, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály-alkalmazás folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [36] Az indítványozó nem terjesztett elő olyan indokolást, amelynek alapján az összefüggés megállapítható lett volna az Alaptörvény általa felhívott cikkei az Alkotmánybíróság fenti gyakorlata szerinti sérelme és az indokolási elemek között.
- [37] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó mindegyik felhívott alapvető jog kapcsán ténylegesen az ügyében eljáró bíróságok tényállás-megállapítását kifogásolta. A tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése kapcsán az Alkotmánybíróság következetesen, így jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmében keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Az Alkotmánybíróság feladata az igazságszolgáltatással összefüggésben az alkotmányossági jogviták eldöntése, mely során értelmezi az Alaptörvény rendelkezéseit és ezen

értelmezéssel veti össze azt, hogy a bíróság jogértelmezése megfelelt-e ennek, illetve az alkalmazott jogszabályi rendelkezés teret engedett-e az Alaptörvény szerinti értelmezésnek. Alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt tehát, vagyis a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya (lásd pl. 7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38], 3343/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [11]).

- [38] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [39] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. május 7.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/718/2018.

